

VELDWIJK

Exposure

Ik moet u iets vervelends bekennen. In dik 20 jaar ICT heb ik op enkele cursussen na nog nimmer voor een bank gewerkt. Overheid, verzekeraars, incasso, wonen, transport, zorg, energie – overal waar administratieve data koning zijn ben ik thuis. Behalve bij banken dus. Ten behoeve van mijn ego vertel ik mezelf dat dit komt doordat banken op ICT-gebied nogal, euhhh, conservatief zijn. Na mijn afstuderen was ik bijna bij de NMB Bank (weet u nog?) gaan werken, maar een studiegenoot overtuigde me ervan dat ik dan mijn liefde voor moderne ICT vaarwel mocht zeggen. Daarna ben ik keer op keer in mijn vooroordelen bevestigd (en heb daar ook wel eens wat over geschreven) dus ik bleef goed in mijn vel zitten. De laatste jaren werd dat gevoel iets minder. Zelfs ik moest toegeven dat bancaire ICT echt vooruit lijkt te gaan, althans optisch. Het oude probleem van banken is dat ze meer dan wie ook vastzitten in hun stokoude ICT en er niet aan durven te komen. Innovaties zijn daardoor meestal oppervlakkig en dat is ook zichtbaar voor wie dieper kijkt. Zelf bankier ik bij de Boerenleenbank en ja, de site is gelikt en alles kan (nagenoeg) in *real-time*. Ik moet echter niet proberen om iets over te schrijven van mijn beleggingsrekening want die overschrijving wordt geblokkeerd. Reden is dat ik misschien wel een put optie of een ongedekte call optie heb geschreven en ik misschien saldo aan moet houden. In de rekeningenjungle van een typische bank is het héél moeilijk om een beleggingsportefeuille te koppelen aan een bankrekening. Dus maak ik geld over, wacht tot het blokkeersignaal en bel dan de bank. *Modern times*, u zegt het.

Naast dit microleed is er sinds een klein jaar ook macroleed in de vorm van een kredietcrisis. Volgens sommigen zijn we met veel geluk ontsnapt aan een ramp erger dan die van de jaren dertig. Volgens anderen is dat nog helemaal niet zeker. Zo'n dreigende systeemcrisis is hoe dan ook doodeng; zo eng dat wie nu bankaandelen koopt twee keer zoveel dividend krijgt als de rente op een gemiddelde spaarrekening. Wat nu zo fascinerend is, is dat de bankencrisis vooral een informatiecrisis is, dus impliciet een ICT-crisis. Het probleem met mijn beleggingsrekening is een microvariant van het probleem met de gehele informatiehuishouding van de gemiddelde multiproduct grootbank. Op onaangenaam grote schaal weet men niet wat de bezittingen en schulden zijn, wie uiteindelijk eigenaar/aansprakelijk is en welke risico's elkaar versterken of juist compenseren. Het probleem manifesteert zich ook precies op het punt van de zogenaamde derivaten

zoals opties waarin ik niet handel. En waar mijn bank nog kan volstaan met een blik van een matig deskundige kantoorwerker op mijn rekening, daar moeten de banken onderling terugvallen op ICT-voorzieningen die ze niet hebben. Het eigen risico, aangeduid als *exposure*, is dus onbekend, dat van de collegabanken helemaal en een telefoontje werkt niet. Op z'n best is het gevolg dat krediet duur wordt en moeilijk te krijgen en dat de astronomische bedragen die de centrale banken op dit moment uitlenen tot prijsstijgingen leiden. Op zijn slechtst breekt de crisis straks echt door en komt er een serieuze economische depressie plus inflatie. En dat allemaal dus in essentie omdat de bancaire sector er nooit in is geslaagd om de informatiedraadjes aaneen te knopen.

Nogmaals, ik ben geen bankexpert, maar laat me eens speculeren over hoe het werkt in zo'n bankomgeving vol met niet-communicerende ICT-vaten. Stel dat de Rabobank me een belangrijke klant zou vinden (niet dus), dan zou ik probleemloos geld van mijn beleggingsrekening kunnen halen en de bank van Fatima zou dat vast niet goed controleren – wedden? Of stel dat ik een handelaar ben die met allerlei listige beleggingsconstructies geld moet verdienen voor 'éemand': voor een vermogende klant, voor de baas of voor mezelf. Dan wordt het vast ook moeilijk om me te controleren en dan gaat het zomaar om *exposures* van miljoe-nen of zelfs miljarden. Hoe logisch is het opeens dat een Franse bank opeens voor vijf miljard euro het schip ingaat. Zo lopen micro, macro en mega vloeiend in elkaar over en hebben we een ICT-crisis op elk niveau.

Hoe dit afloopt? Welnu, ik denk dat de oplossing voor de problemen duidelijk is maar er niet gaat komen. Ik denk dat de echte bankencrisis niet uitbreekt omdat grote banken niet failliet kunnen gaan. De belastingbetaler springt uiteindelijk altijd bij. Als een probleem niet levensbedreigend is en moeilijk is op te lossen dan wordt het niet opgelost, zo simpel is het. Het is nog erger: in de bankereld wordt de top bijna even rijk van falen als van succes, juist door de bijna onbeperkte bescherming die banken genieten. Uiteindelijk is dus wat een ICT-probleem lijkt helemaal geen ICT-probleem. En zolang dat zo is dan heb ik er niets te zoeken. Ego gered!

René Veldwijk

Dr. R.J. Veldwijk (rene.veldwijk@faapartners.com) is partner bij FAA Partners, een onderdeel van de Ockham Groep.